

BẢN TIN

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

SỐ 24.2022

TIN TỨC SỰ KIỆN

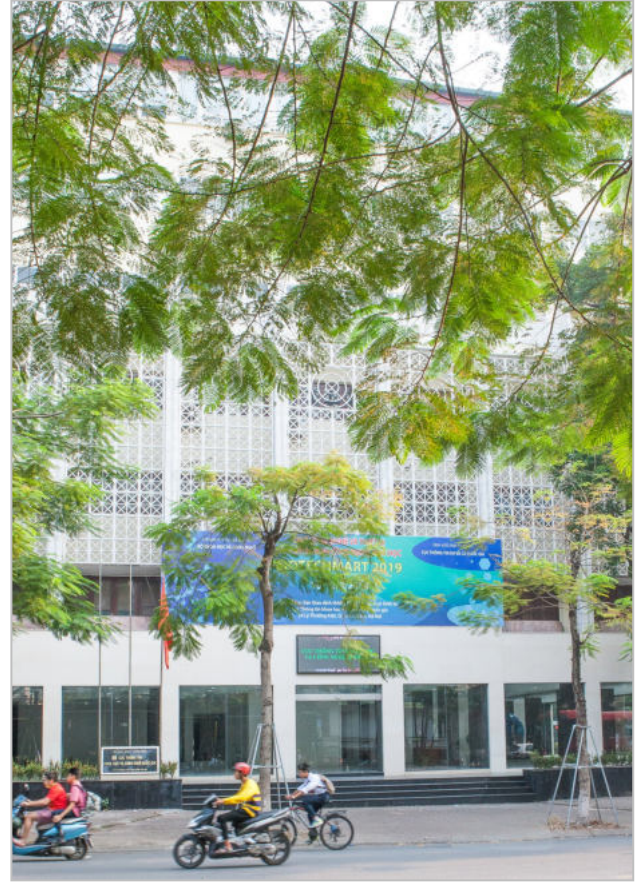
- 01 Cơ hội cho các startup phát triển dự án năng lượng sạch
- 02 Ra mắt vườn ươm khởi nghiệp doanh nhân trẻ
- 03 Khởi động cuộc thi khởi nghiệp quy mô quốc gia cho học sinh trường nghề
- 04 VSBC - Mô hình doanh nhân theo chuỗi đầu tiên của Việt Nam

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 05 Gia tốc khởi nghiệp cho sinh viên ngay từ năm thứ nhất: khát vọng vươn tầm quốc tế
- 06 Hệ sinh thái khởi nghiệp Hy Lạp

KIẾN THỨC KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 07 Con đường đổi mới của Trung Quốc

CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tel: (024) 38262718

CƠ HỘI CHO CÁC STARTUP PHÁT TRIỂN DỰ ÁN NĂNG LƯỢNG SẠCH

Doanhnhansaigon.vn - Việt Nam đang gia tăng mạnh về nhu cầu năng lượng nhưng cũng đứng trước vấn đề cấp bách về ô nhiễm không khí, biến đổi khí hậu. Do đó, các nguồn năng lượng sạch và tái tạo đang ngày càng trở nên cần thiết. Đây là thách thức nhưng cũng là cơ hội cho các startup phát triển những dự án, sáng kiến về năng lượng sạch.

Ông Huỳnh Kim Tước - CEO Trung tâm Ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ (SiHUB) chia sẻ tại sự kiện

Theo Nghị quyết 55 của Bộ Chính trị về “Định hướng chiến lược phát triển năng lượng quốc gia của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”, cần phát triển đồng bộ, hợp lý và đa dạng hoá các loại hình năng lượng, ưu tiên khai thác, sử dụng triệt để và hiệu quả các nguồn năng lượng tái tạo, năng lượng mới, năng lượng sạch. Nghị quyết cũng xác định mục tiêu cụ thể, tỉ lệ các nguồn năng lượng tái tạo trong tổng cung năng lượng sơ cấp đạt khoảng 15-20% vào năm 2030; 25 - 30% vào năm 2045. Đây là cơ hội cho các startup ứng dụng đổi mới sáng tạo (ĐMST) mở, phát triển những dự án, giải pháp về năng lượng sạch.

Nằm trong khuôn khổ Dự án An ninh năng lượng đô thị do Cơ quan Phát triển quốc tế Hoa Kỳ (USAID) tài trợ, cuộc gặp gỡ Đổi mới sáng tạo (ĐMST) mở trong ngành năng lượng sạch vừa diễn ra tại TP. Hồ Chí Minh có sự tham gia của nhiều chuyên gia,

doanh nghiệp, công ty khởi nghiệp, vườn ươm và nhiều tổ chức quan tâm đến các giải pháp năng lượng phân tán.

Chia sẻ về cơ hội phát triển những giải pháp về năng lượng sạch, ông Huỳnh Kim Tước - Giám đốc điều hành Trung tâm Ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ (Saigon Innovation Hub - SiHUB) gợi mở: “Thời gian qua, Việt Nam tăng trưởng mạnh mẽ về điện mặt trời nhưng gần đây ngưng điện mặt trời là do mạng lưới hạ tầng điện đang bội thực. Đó là cơ hội cho những người làm ĐMST giải quyết... Có những ngành nghề kinh tế, lãng phí năng lượng chiếm 30-40%, thậm chí đến 70%. Cơ hội tiết kiệm năng lượng trong các lĩnh vực là rất lớn. Do đó, các startup có thể quan tâm, sáng tạo những giải pháp cắt giảm năng lượng, tập trung ở hai giải pháp quản trị và công nghệ”.

Trong khuôn khổ sự kiện, các chuyên gia ở hai lĩnh vực năng lượng và ĐMST đã thảo luận về hệ sinh thái khởi nghiệp năng lượng sạch. Bà Võ Phương Quỳnh - Giám đốc chương trình Zone Startup Vietnam cho biết: “ĐMST mở trong lĩnh vực năng lượng sạch được nhiều vườn ươm, chương trình tăng tốc khởi nghiệp quan tâm, như một hướng mới, ngách mới khi Việt Nam có nhiều chuyển biến. Với vai trò là nhà đầu tư, chúng tôi cũng đang tìm kiếm nhưng rất khó kiếm được những công ty nhất là startup về năng lượng sạch ở Việt Nam”.

Trong khi đó, ở góc nhìn về hệ sinh thái ĐMST, ông Phạm Đức Nam Trung - CFO Dat Bike chia sẻ:

Sự kiện gặp gỡ “Đổi mới sáng tạo mở trong ngành năng lượng sạch” tạo cơ hội kết nối các đối tác doanh nghiệp và các công ty khởi nghiệp trong hệ sinh thái năng lượng sạch

“Các startup trong hệ sinh thái về năng lượng có hai nhóm chính, một là giải pháp về software (phần mềm), vốn quen thuộc ở Việt Nam, được hỗ trợ, đầu tư nhiều hơn. Thứ hai là nhóm về hardware (phần cứng) khó hơn, ít được sự đầu tư phát triển, hỗ trợ. Tôi thấy có sự lệch pha khi các startup thiên về dịch vụ, sản phẩm, B2B được chú trọng, dành nhiều hơn nguồn nhân lực cũng như các hỗ trợ đi kèm. Còn nhóm về hardware rất khó để tìm nguồn đầu tư, hỗ trợ vì cần vốn lớn, thời gian chờ đợi khá lâu. Gần đây, tôi mới thấy có sự chuyển biến khi nhận được nhiều sự hỗ trợ hơn, có những chương trình được thiết kế dành riêng cho startup về hardware, phần lớn để giải quyết các vấn đề môi trường”.

ĐMST trong lĩnh vực năng lượng sạch đòi hỏi sự đầu tư lớn, hỗ trợ từ Chính phủ và các bên liên quan khác trong hệ sinh thái. Trả lời cho câu hỏi: “Hiện có những chương trình, tổ chức nào hỗ trợ startup về hardware?”, sự kiện đã giới thiệu chương trình The Exchange - một hoạt động nằm trong khuôn khổ Dự án An ninh năng lượng đô thị Việt Nam do USAID tài

trợ nhằm thúc đẩy ĐMST. Chương trình hỗ trợ kết nối các doanh nghiệp, tập đoàn và các công ty khởi nghiệp năng lượng sáng tạo tại Việt Nam thông qua việc thí điểm và thương mại hoá sản phẩm.

Sau gần 7 tháng thực hiện, chương trình The Exchange 1 đã kết nối được 5 đối tác doanh nghiệp, với 5 thử thách để 7 startup tham gia giải quyết. Đại diện chương trình kỳ vọng các đề xuất thí điểm sẽ có cơ hội được thực hiện, nếu phù hợp có thể nhận được sự hỗ trợ từ Quỹ thách thức ĐMST để triển khai tại TP. Hồ Chí Minh và Đà Nẵng.

Sự kiện gặp gỡ ĐMST mở trong ngành năng lượng sạch cũng khởi động chương trình The Exchange 2, dự kiến kéo dài đến tháng 9/2022, hướng tới mục tiêu tổng thể: Kết nối được 15 công ty cùng 18 startup và 15 giải pháp thí điểm tại TP. Hồ Chí Minh và Đà Nẵng. Đây là cơ hội cho các startup với sự đồng hành, hỗ trợ của USAID, thực hiện các giải pháp sáng tạo giúp giải quyết những vấn đề về năng lượng và môi trường đô thị ở TP. Hồ Chí Minh và Việt Nam nói chung./.

RA MẮT VƯỜN ƯƠM KHỞI NGHIỆP DOANH NHÂN TRẺ

Doanhnhansaigon.vn - Với mong muốn thúc đẩy phong trào khởi nghiệp của đội ngũ doanh nhân trẻ ở Việt Nam và hướng đến mục tiêu hỗ trợ các doanh nghiệp khởi nghiệp dựa trên các sản phẩm ứng dụng công nghệ blockchain, hôm 26/6 vừa qua, Tạp chí điện tử Doanh nhân trẻ và Quỹ đầu tư OneBit ra mắt Vườn ươm Khởi nghiệp doanh nhân trẻ.

Tại Việt Nam trong những năm gần đây, công nghệ blockchain được kỳ vọng là cơ hội cho các startup Việt khi số lượng cũng như tổng giá trị các khoản đầu tư vào các dự án khởi nghiệp blockchain tăng mạnh, đặc biệt sau thành công trên thị trường Game-Fi của Axie Infinity.

Bên cạnh những thông tin tích cực, thị trường blockchain tại Việt Nam hiện nay cũng xuất hiện nhiều thông tin tiêu cực, gây ấn tượng xấu đối với công chúng như: lừa đảo, sập sàn giao dịch, các trò chơi cờ bạc núp bóng crypto... gây thiệt hại lên tới hàng nghìn tỷ đồng. Vì vậy, việc tạo lập Vườn ươm khởi nghiệp doanh nhân trẻ sẽ thúc đẩy sự phát triển tích cực, bền vững, góp phần ngăn chặn những biểu hiện tiêu cực. Theo đó, Vườn ươm khởi nghiệp doanh nhân trẻ sẽ tập trung tìm kiếm và đầu tư vào những startup công nghệ, blockchain, thực hiện ươm tạo các ý tưởng, định hướng cho nhà đầu tư Việt Nam về kinh nghiệm, kiến thức công nghệ blockchain nói chung và thị trường Crypto currency nói riêng.

Đây sẽ là cầu nối giữa doanh nghiệp và nhà đầu tư trên toàn cầu, mang đến cơ hội hợp tác trong giai đoạn sớm với việc hỗ trợ gọi vốn, kết nối quỹ cho các startup và doanh nghiệp cần gọi vốn. Lễ ký kết với các đối tác chiến lược bao gồm hơn 20 đơn vị hứa hẹn sẽ mang đến nhiều giá trị cho các hạt giống của Vườn ươm Khởi nghiệp Doanh nhân trẻ.

TS. Nguyễn Đức Kiên, Tổ trưởng tổ tư vấn kinh tế của Thủ tướng Chính phủ, cho rằng việc hình thành các vườn ươm là cần thiết, thậm chí không thể thiếu trong bối cảnh hiện nay. “Vườn ươm là nơi giúp các bạn trẻ đổi mới tư duy và xác định rõ vị thế của

mình trong thương trường; là mảnh đất để các startup tự liên kết lại với nhau. Vườn ươm sẽ hỗ trợ các doanh nghiệp khởi nghiệp về sở hữu trí tuệ, cách thức các bạn trình bày, triển khai ý tưởng, từ ý tưởng trở thành thực tế, từ thực tế chuyển vào thị trường...”, TS. Kiên cho nói.

Với mục tiêu sẽ có 5-10 startup blockchain được hỗ trợ mỗi quý, chắc chắn đây sẽ là nơi ươm tạo, cho ra đời những startup blockchain thành đạt, đủ khả năng cạnh tranh với các doanh nghiệp công nghệ trong và ngoài nước, đặc biệt là có đủ sức hội nhập với cộng đồng doanh nghiệp ứng dụng công nghệ blockchain trong khu vực và trên thế giới. Vườn ươm khởi nghiệp doanh nhân trẻ được hỗ trợ của Ban cố vấn là các chuyên gia cấp cao đến từ các tập đoàn đa quốc gia như ông Timothy Leung - Giám đốc kinh doanh và phát triển kinh doanh toàn cầu của Alibaba, Giám đốc điều hành tại HKAI Lab (vườn ươm AI của Alibaba), kiêm Giám đốc hội đồng quản trị của Savyu Holdings; ông Steve Phan - nguyên Giám đốc điều hành và giám đốc toàn cầu của các tập đoàn tài chính, ngân hàng lớn như Merrill Lynch, HSBC, Standard Chartered. Hiện ông đang là giám đốc tài chính của Savyu Holdings./.

KHỞI ĐỘNG CUỘC THI KHỞI NGHIỆP QUY MÔ QUỐC GIA CHO HỌC SINH TRƯỜNG NGHỀ

TTO - Đây là lần thứ 3 cuộc thi Startup Kite được tổ chức, trở thành nơi học sinh, sinh viên khối giáo dục nghề nghiệp trên cả nước mang tới những ý tưởng, sản phẩm, dự án kinh doanh tiềm năng.

Sáng 24/6, tại TP. Hồ Chí Minh, Tổng cục Giáo dục nghề nghiệp (Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội) tổ chức lễ phát động cuộc thi "Ý tưởng khởi nghiệp học sinh, sinh viên giáo dục nghề nghiệp" - Startup Kite 2022.

Startup Kite 2022 sẽ diễn ra từ tháng 5 đến tháng 11/2022. Giám khảo gồm các chuyên gia giáo dục và những doanh nhân giàu kinh nghiệm sẽ đánh

giá những sản phẩm, dự án của sinh viên trên các tiêu chí như tính mới, tính khả thi, tính chuyên môn, tính hiệu quả kinh tế,...

Cuộc thi năm nay được Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội tổ chức thành 3 vòng, gồm vòng sơ tuyển, bán kết và chung kết. Dự kiến lễ trao giải Startup Kite 2022 sẽ được tổ chức vào tháng 11/2022 tại TP. Hồ Chí Minh.

Sinh viên Trường cao đẳng Lý Tự Trọng TP.HCM xếp chữ tên cuộc thi Startup Kite tại buổi phát động.

Tại buổi lễ phát động, ông Đỗ Năng Khánh - Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Giáo dục nghề nghiệp - cho biết qua 2 năm tổ chức, cuộc thi Startup Kite đã thu hút được 2.818 ý tưởng, dự án, trong đó 105 dự án vào vòng chung kết, 73 dự án đoạt giải.

Bước ra từ cuộc thi, nhiều mô hình đang trong những giai đoạn hiện thực hóa và đi vào thị trường như sản phẩm "Máy đo thân nhiệt và rửa tay sát khuẩn tự động" của Trường cao đẳng Lý Tự Trọng TP. Hồ Chí Minh được xuất sang Mỹ, hay dự án "Thành lập hợp tác xã dệt thổ cẩm Lâm Bình" hút du khách của Trường cao đẳng nghề Kỹ thuật - công nghệ Tuyên Quang,...

Theo ông Khánh, đưa hoạt động khởi nghiệp vào

trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp sẽ thúc đẩy tinh thần đổi mới sáng tạo, chủ động tự kiến tạo việc làm của sinh viên sau tốt nghiệp.

"Đó cũng là động lực cho các trường nâng cao chất lượng, gắn kết hơn với các doanh nghiệp để mở ra thêm nhiều cơ hội cho sinh viên", ông Khánh nói.

Các trường cao đẳng, trung cấp thuộc khối giáo dục nghề nghiệp nên xem công tác hỗ trợ khởi nghiệp cho học sinh, sinh viên là nhiệm vụ quan trọng, từng bước xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp trong nhà trường. Đây là những bước đi cần thiết nhằm thay đổi nhận thức của xã hội về học nghề, giúp Việt Nam trở thành một quốc gia mạnh về đào tạo nghề trên thế giới./.

VSBC - MÔ HÌNH DOANH NHÂN THEO CHUỖI ĐẦU TIÊN CỦA VIỆT NAM

Kinhtedothi - Sở hữu cộng đồng hơn 68.000 thành viên, CLB Doanh nhân khởi nghiệp Việt Nam (VSBC) được tổ chức và hoạt động theo mô hình quản trị chuỗi, mở ra một cơ hội mới cho các doanh nghiệp (DN), đặc biệt là startup kết nối và phát triển.

VSBC chính thức hoạt động từ ngày 17/10/2020. Đây là cộng đồng tập hợp các cá nhân, nhóm, tổ chức và DN quan tâm đến hoạt động khởi nghiệp. Lấy tinh thần slogan “No Start No Go Up” là động lực, dù phải đối mặt với nhiều khó khăn, nhưng hơn 1 năm qua cộng đồng này vẫn kết nối được hơn 1.500 dự án kinh doanh thành công. Trong đó, có gần 100 hợp đồng kết nối xuất - nhập khẩu nước ngoài.

Ra đời với mục đích kiến tạo hệ sinh thái giá trị bền vững - VSBC với bộ máy quản trị tại nhiều tỉnh thành trên cả 3 miền đã thực hiện hàng chục sự kiện kết nối giao thương mỗi tuần cho cộng đồng chủ DN. Hệ thống các chương trình truyền hình độc quyền hỗ trợ truyền thông miễn phí cho DN. Nền tảng công nghệ sàn kết nối giao thương VSBC Voucher, tạo cơ chế giúp DN thành viên ưu tiên hợp tác cùng nhau; hỗ trợ kết nối gỡ rối pháp lý cho DN trong quá trình hoạt động kinh doanh; hệ thống sandbox hỗ trợ DN khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại cả 3 miền. VSBC đã và đang từng bước xây dựng một hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo, đúng và đủ, lấy công nghệ, đổi mới sáng tạo làm phương tiện, lấy lực lượng trẻ làm nòng cốt, lấy lợi ích cộng đồng - xã hội làm định hướng.

Với những thành tựu nổi bật kể từ khi hoạt động, ngày 15/06/2022 vừa qua VSBC đã chính thức ra

mất. Đây là một tổ chức xã hội, hoạt động hoàn toàn phi lợi nhuận và là cộng đồng doanh nhân trên nền tảng digital lớn nhất vận hành theo mô hình xã hội hóa công tác quản trị. Không những vậy, VSBC còn sở hữu hệ thống các chương trình truyền hình độc quyền hỗ trợ truyền thông miễn phí cho doanh nghiệp thành viên.

Nền tảng công nghệ sàn kết nối giao thương VSBC Connect, tạo cơ chế giúp doanh nghiệp thành viên ưu tiên hợp tác cùng nhau. Hỗ trợ kết nối gỡ rối pháp lý cho doanh nghiệp trong quá trình hoạt động kinh doanh. Hệ thống sandbox hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại cả 3 miền. Với hệ sinh thái giá trị toàn diện phía sau cùng mô hình xây dựng cộng đồng doanh nhân cùng khởi nghiệp. VSBC hứa hẹn sẽ là vườn ươm hiệu quả giúp các “hạt mầm” startup vượt qua được các giai đoạn đầu đời non nớt và phát triển mạnh mẽ.

Ông Nguyễn Văn Hậu - Người sáng lập và là Chủ tịch VSBC chia sẻ: "Đại dịch COVID-19 đã khiến cộng đồng khởi nghiệp, DN ở Việt Nam bộc lộ những điểm yếu. DN nước ta thiếu tính liên kết để tạo ra các gen trội và nâng cao năng lực cạnh tranh trên thị trường. Hãy nhìn ra các ông lớn như Apple, Samsung, Tesla... họ là những gã khổng lồ nhưng không bao giờ họ làm tất, ăn cả như DN nước ta. Đã đến lúc chúng ta cần tạo ra một hệ sinh thái cộng sinh trong sản xuất - kinh doanh. VSBC không đơn thuần kiến tạo không gian ấy, chúng tôi còn muốn tạo ra một hệ sinh thái về kết nối thương mại và một hệ sinh thái hỗ trợ khởi nghiệp đủ sâu cho cộng đồng startup Việt"./.

GIA TỐC KHỞI NGHIỆP CHO SINH VIÊN NGAY TỪ NĂM NHẤT: KHÁT VỌNG VƯỢN TẦM QUỐC TẾ

VOV.VN - Dù chỉ mới đi vào hoạt động được 2 năm nhưng dự án hỗ trợ khởi nghiệp đặc biệt dành riêng cho sinh viên UpYouth đã tạo dựng được hệ thống mạng lưới với trên 3.000 thành viên, trong đó đội ngũ cốt cán có gần 100 thành viên đến từ các trường đại học quốc tế hàng đầu.

Với quy mô quốc tế, UpYouth đã hỗ trợ các dự án khởi nghiệp thu hút hàng triệu USD đầu tư. Ít ai có thể nghĩ đây lại là dự án khởi nghiệp của các bạn sinh viên, trong đó Trần Tuấn Minh đồng sáng lập dự án hiện đang là sinh viên năm nhất của trường Đại học VinUni. Bên cạnh UpYouth, VinUni còn có nhiều startup sinh viên với nhiều ý tưởng sáng tạo mang tính thực tiễn cao dù mới chỉ đào tạo đến khóa sinh viên thứ 2.

Những dự án sinh viên vươn tầm quốc tế

Điểm chung dễ nhận thấy của các dự án khởi nghiệp của sinh viên VinUni là luôn tìm các giải pháp mới, mang giá trị cộng đồng lớn, phạm vi đối tượng tác động phủ rộng và mục tiêu hướng đến không chỉ “phủ sóng” Việt Nam mà vươn tầm quốc tế.

Nhà sáng lập dự án UpYouth cho hay dự án hướng tới đối tượng sinh viên non trẻ trong độ tuổi 18-25 tuổi, là những người tập trung rất nhiều... không: không kinh nghiệm, không mối quan hệ, không vốn đầu tư, không kiến thức chuyên sâu, tầm nhìn hạn chế. Thứ duy nhất họ có là ý tưởng sáng tạo và khát khao khởi nghiệp. Tuy nhiên, với rất nhiều “không”, tỷ lệ thất bại của các start-up sinh viên rất lớn. Việc thiếu vốn cũng khiến cho rất nhiều dự án của sinh viên “chết yểu”, chỉ dừng lại trên giấy, kể cả sau khi đã khẳng định được tính khả thi sau các cuộc thi khởi nghiệp.

UpYouth ra đời và đáp ứng nhu cầu thực tế bức thiết và tiếp sức cho các start-up sinh viên khi cung cấp người hướng dẫn đồng hành, chuyên gia cố vấn, đối tác, quỹ đầu tư, hỗ trợ đào tạo chuyên sâu. Với những nguồn lực thực chiến chất lượng khi “bắt tay”

với các startup đã có tên tuổi như Cool Mate, TopCV, Finhay... cùng nội dung huấn luyện được xây dựng dựa trên các vườn ươm lớn trên thế giới như Y Combinator, TechStar... UpYouth đã nhanh chóng thu hút không chỉ các sinh viên trong nước mà cả các sinh viên quốc tế, hình thành một cộng đồng sinh viên khởi nghiệp toàn cầu.

Tương tự như UpYouth, dự án về ứng dụng công nghệ thông tin để giải quyết vấn đề tâm lý học đường của Trần Tuệ Nhi (sinh viên năm thứ 2 ngành Khoa học máy tính, trường Đại học VinUni) cũng đặt mục tiêu sẽ không chỉ “phủ sóng” tất cả các trường cấp 2, 3 ở trong nước mà còn vươn tới các quốc gia có nhiều áp lực học tập như Singapore, Hàn Quốc, Nhật Bản. Tuệ Nhi cho hay dự án phát triển ứng dụng có khả năng số hóa quy trình tư vấn tâm lý học đường, bao gồm ba bước: phòng ngừa, can thiệp nhóm và trị liệu cá nhân; các chương trình huấn luyện kỹ năng giải quyết vấn đề tâm lý. Nhóm cũng phát triển hệ thống AI có khả năng đánh giá, dự báo tâm lý để kịp thời phát hiện được những khó khăn tâm lý của học sinh.

“Chúng em cũng đang ứng dụng AI vào sản phẩm kính thông minh cảm xúc, có khả năng nhận diện cảm xúc của người đeo kính qua các dấu hiệu sinh học trên khuôn mặt”, Tuệ Nhi hào hứng chia sẻ.

Với khát vọng vươn tầm quốc tế, nhiều sinh viên VinUni đã chủ động mang dự án khởi nghiệp của mình “đi đánh xú người” để gọi vốn đầu tư. Mới đây, Nguyễn Minh Tuấn, sinh viên năm hai VinUni vừa nhận được tài trợ từ một trong những hệ sinh thái tiền điện tử tốt nhất thế giới - NEAR Foundation

Tiến sĩ Phí Thị Linh Giang, Giám đốc Trung tâm khởi nghiệp Trường Đại học VinUni chia sẻ về mô hình hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp tại VinUni trong Hội nghị Đổi mới dạy và học.

(quỹ phi lợi nhuận về blockchain có trụ sở tại Thụy Sĩ) và Filecoin Foundation (tổ chức độc lập quản lý mạng lưới đồng Filecoin), tài trợ tổng gần 100.000 USD (tương đương gần 2,3 tỷ VNĐ) để thực hiện dự án phát triển một nền tảng số ứng dụng công nghệ Blockchain nhằm xác thực thông tin cá nhân. Tuấn đặt mục tiêu thành lập công ty tại Singapore vào tháng 9 tới, gọi vốn 2 triệu USD cho vòng đầu tiên và định giá doanh nghiệp khoảng 20 triệu USD.

Dự án Icheck của sinh viên Trần Diễm Quỳnh (năm 2 ngành Kinh Doanh quản trị) cùng đồng đội trong nhóm TAMU đã vinh dự lọt vào top 20 toàn cầu và đạt giải thưởng Ý tưởng kinh doanh có tác động tích cực đến xã hội tại vòng 1 của cuộc thi Sáng tạo Kinh doanh xã hội toàn cầu - Social Business Creation (SBC) 2022 và chuẩn bị tranh tài ở vòng 2.

Môi trường thúc đẩy khởi nghiệp, sáng tạo

Chia sẻ về quá trình phát triển dự án khởi nghiệp của mình, Tuệ Nhi cho hay em may mắn khi được học ở môi trường có tính chất quốc tế và luôn thúc

đẩy, khuyến khích sinh viên khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo từ rất sớm như VinUni.

“Nhiều trường coi sinh viên năm nhất là rất non nớt nhưng ở VinUni, các thầy cô luôn tin tưởng sinh viên đồng thời sẵn sàng đồng hành, hỗ trợ hết mình”, Tuệ Nhi chia sẻ.

Chia sẻ về điều này, TS. Phí Thị Linh Giang, Giám đốc Trung tâm khởi nghiệp, trường Đại học VinUni cho hay ngay từ khi thành lập, VinUni đã đặt tinh thần khởi nghiệp là cốt lõi và là một trong những trụ cột chính của giáo dục đại học. Điều này được thể hiện rõ trong chương trình đào tạo cũng như chiến lược hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp rất hệ thống, chuyên nghiệp và khác biệt của đại học này.

Cụ thể, ngay từ năm đầu tiên vào trường, các sinh viên dù học bất cứ chuyên ngành nào cũng sẽ được “gieo” tinh thần và tư duy khởi nghiệp qua môn học bắt buộc về đổi mới sáng tạo. Đây cũng là chương trình giáo dục khởi nghiệp chung được thiết kế bởi Đại học Cornell, top 20 đại học hàng đầu thế giới - đối tác chiến lược của VinUni. Sinh viên chỉ

Sinh viên VinUni trong sự kiện Hackathon, hợp lực để làm một dự án khởi nghiệp, đây là cách các em thi qua môn Agile Innovation – môn học bắt buộc về Đổi mới sáng tạo tại trường, nơi trang bị cho các em nền tảng quan trọng cho tư duy khởi nghiệp.

cần có ý tưởng sẽ được các Trung tâm Khởi nghiệp VinUni hỗ trợ. Với lợi thế tỷ lệ sinh viên trên giảng viên rất thấp, chỉ 1/7, các giảng viên có thể quan tâm đến dự án của từng em.

Những dự án chất lượng, có tính khả thi cao sẽ được nhà trường đưa vào chương trình “ươm tạo” kéo dài ba tháng và hỗ trợ tài chính 2.000 USD để có thể triển khai ra sản phẩm. Những dự án triển vọng có thể tiếp tục được đầu tư lên tới 10.000 USD.

“Tại VinUni, các dự án không chỉ dừng lại sau một cuộc thi mà Trung tâm Khởi nghiệp sẽ đồng hành cùng các em trong suốt 4 năm, thậm chí vẫn tiếp tục hỗ trợ sau khi sinh viên đã ra trường. Về lâu dài, các cựu sinh viên có thể quay trở lại hỗ trợ sinh viên khóa sau để hình thành cộng đồng lớn và tạo vòng tuần hoàn khởi nghiệp”, TS. Linh Giang chia sẻ.

Cũng theo TS. Giang, với định hướng trở thành đại học nghiên cứu đẳng cấp quốc tế, các startup sinh viên cũng sẽ được định hướng nghĩ “lớn” ngay từ đầu về tầm nhìn để tiếp cận vấn đề theo hướng

tạo tác động cho nhiều người nhất có thể, không chỉ trong nước mà cả thế giới. “Khi xây dựng sản phẩm trên tư duy đó, dự án đã có khác biệt và sẽ vươn xa hơn rất nhiều”, TS. Giang nói.

Dù các dự án của sinh viên VinUni có tính khả thi cao và đã đạt những thành quả nhất định, nhưng TS. Giang cho rằng điều quan trọng nhất không nằm ở việc sinh viên khởi nghiệp thành công hay không mà là những bài học các em có được trong quá trình thực hành khởi nghiệp.

“Tạo môi trường sáng tạo và gia tốc khởi nghiệp cho sinh viên ngay từ sớm cũng là cách giáo dục đang được nhiều đại học hàng đầu thế giới triển khai. Giáo dục tinh thần khởi nghiệp và môi trường kinh doanh tại trường đại học là những yếu tố quyết định chính đến các ý định và hoạt động kinh doanh của sinh viên. Tinh thần đó cộng với các bài học khởi nghiệp thực tế ngay khi ngồi trên giảng đường sẽ là tiền đề để sinh viên thành công trong quá trình khởi nghiệp sau này”, TS. Giang chia sẻ./.

HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP HY LẠP

Hệ sinh thái khởi nghiệp Hy Lạp đã phát triển nhanh trong 5 năm qua. Những nhà sáng lập ở Hy Lạp điển hình là nam giới (82,9%) và có bằng đại học (95,1%). Hy Lạp có tỷ lệ sinh viên tốt nghiệp Cử nhân trở thành nhà sáng lập cao nhất trong số những nhà sáng lập châu Âu (26,8%, so với mức trung bình 19,3% của EU).

Một phần ba số công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp được thấy trong lĩnh vực dịch vụ phần mềm (36,6%), các lĩnh vực khác gồm công nghệ sinh học (7,3%, so với mức trung bình 6,5%). Các công ty khởi nghiệp của Hy Lạp hiện đang tuyển dụng trung bình 9 người và đặt mục tiêu tăng thêm 5,5 người trong vòng 12 tháng tới.

Các công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp đặc biệt được biết đến với văn hóa kinh doanh mở. Ví dụ, 76,3% người được hỏi cho biết họ muốn tìm kiếm lời

khuyến chiến lược từ nhân viên của họ. Các công ty khởi nghiệp của Hy Lạp đang tạo ra doanh thu chủ yếu thông qua hình thức doanh nghiệp với doanh nghiệp (72,7%) và trong khu vực đồng Euro (78,0%). Tất cả các công ty khởi nghiệp được hỏi ở Hy Lạp đều nhận được tài trợ toàn bộ hoặc một số (82,1%) từ các nhà đầu tư EU. Trung tâm khởi nghiệp địa lý của Hy Lạp là Athens, với một số công ty khởi nghiệp cũng ở Thessaloniki.

Các công ty khởi nghiệp hàng đầu của Hy Lạp năm nay đã huy động được tổng cộng 397 triệu Euro, gấp hơn ba lần số tiền huy động được vào năm ngoái; Tổng số các công ty khởi nghiệp được tài trợ trong năm nay là khoảng 70, nhiều hơn 30% so với năm ngoái, trong khi tổng các khoản đầu tư được đảm bảo vượt quá 500 triệu Euro. Năm 2021 cũng chứng kiến sự khởi động của nhiều công ty

khởi nghiệp, 3 trong số đó trực tiếp lọt vào danh sách 10 công ty hàng đầu của mọi thời đại. Đây cũng là năm Hy Lạp xác định được những “Kỳ lân” đầu tiên được sinh ra và lớn lên trên lãnh thổ Hy Lạp; Các nhà đầu tư không phải người Hy Lạp cũng tham gia vào các vòng đầu tư của các công ty Hy Lạp tăng tỷ lệ ấn tượng 84,9%, xác nhận sự phát triển của hệ sinh thái địa phương và tạo cơ sở cho các hoạt động hướng ngoại hơn; Quá trình tăng tốc vườn ươm, hackathons và không gian làm việc chung.

Những thay đổi của hệ sinh thái khởi nghiệp Hy Lạp

Kể từ khi người Hy Lạp cổ đại thành lập các thuộc địa thương mại hùng mạnh dọc bờ biển Địa Trung Hải, đất nước này đã khuyến khích tinh thần kinh doanh. Hy Lạp đang tiếp tục truyền thống hỗ trợ các công ty có tiềm năng tăng trưởng cao bằng EquiFund, một nền tảng đầu tư được xây dựng bởi Bộ Kinh tế và Phát triển và Quỹ Đầu tư Châu Âu. Sáng kiến này dự kiến rót 1 tỷ Euro vào các công ty khởi nghiệp của Hy Lạp thông qua đầu tư mạo hiểm (VC) và các quỹ đầu tư tư nhân và dự kiến sẽ bao gồm phần lớn nguồn vốn cho cộng đồng khởi nghiệp của Hy Lạp vào giữa kỳ.

Đó là tin tốt lành đối với các doanh nhân. Hơn 250 triệu Euro đã được đầu tư vào các công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp kể từ năm 2012. Các nhà đầu tư nước ngoài đã tích cực mua lại cổ phần của các công ty khởi nghiệp (ví dụ: Delivery Hero đã đầu tư vào e-food.gr, Samsung đầu tư vào Innoetics và Daimler đầu tư vào Taxibeat). Ngoài ra, các cơ sở ươm tạo, chẳng hạn như Corallia, EGG, iQbility và Orange Grove, đang hỗ trợ các công ty khởi nghiệp trong các lĩnh vực có tiềm năng cao với nguồn vốn hạt giống, quan hệ đối tác chiến lược và các cụm đổi mới kinh doanh.

Các không gian hợp tác, chẳng hạn như Cube, Found.ation và Impact Hub Athens, đang cho phép các doanh nhân kết nối và cộng tác tại các văn

phòng với giá cả phải chăng. Trong khi đó, các nhóm VC bao gồm VentureFriends, Marathon Venture Capital và NBG Business Seeds, đang đẩy nhanh tốc độ phát triển các công ty khởi nghiệp với nguồn vốn giai đoạn đầu. Nhận được sự hỗ trợ này, các công ty khởi nghiệp có thể đóng một vai trò quan trọng trong quá trình phục hồi kinh tế của Hy Lạp. Họ có thể thu hút nhiều vốn đầu tư nước ngoài hơn, thu hút nhân tài có tay nghề cao và biến các thành phố đang gặp khó khăn thành tâm điểm của sự đổi mới giống như các quốc gia khác đã hoặc đang làm.

Delivery Hero - Công ty giao đồ ăn của Đức, đầu tư vào e-food.gr.

Các công ty khởi nghiệp biết khai thác những nhu cầu mới của thị trường và thiết kế các sản phẩm sáng tạo, và các tập đoàn có thể mở rộng quy mô hoạt động để sản xuất hàng loạt và phân phối sản phẩm. Đã đến lúc Hy Lạp cần khởi động để phát triển. Sức mạnh và quá trình hoạt động của hệ sinh thái khởi nghiệp của Hy Lạp đang được cải thiện sau cuộc khủng hoảng nợ kéo dài một thập kỷ. Gần 2/3 người Hy Lạp tin rằng khởi nghiệp là một lựa chọn nghề nghiệp thông minh.

Các sáng kiến đầu tư, chẳng hạn như EquiFund, đang thúc đẩy tinh thần kinh doanh và xây dựng vốn chủ sở hữu trong các công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp. Để nắm bắt cơ hội duy nhất này đòi hỏi phải giải quyết những trở ngại như sự hợp tác còn hạn chế giữa các bên chủ chốt và điều kiện kinh doanh không

thuận lợi. Tuy nhiên, với tầm nhìn táo bạo về thay đổi bền vững, các hành động lập pháp và sáng kiến đổi mới, một liên minh gồm các quan chức chính phủ, các tập đoàn lớn và các tổ chức học thuật có thể đảm bảo rằng hệ sinh thái khởi nghiệp của Hy Lạp phát triển mạnh mẽ.

Năm 2022 có phải là năm đột phá cho các công ty khởi nghiệp Hy Lạp?

Nằm ở rìa châu Âu, Hy Lạp được coi là trung tâm khởi nghiệp. Năm 2021 là một năm kỷ lục đối với quốc gia này về đầu tư, với hơn nửa tỷ Euro tài trợ.

Dimitris Kalavros-Gousiou, người đồng sáng lập và đối tác của Velocity.Partners, một quỹ đầu tư mạo hiểm tập trung vào các công ty khởi nghiệp công nghệ Hy Lạp giai đoạn tiền hạt giống và giai đoạn hạt giống, đồng thời là đồng sáng lập của Found.ation của Hy Lạp cho biết: Chúng tôi đang nằm trong tầm ngắm của quốc tế. Không phải đột nhiên các nhà đầu tư quốc tế phát hiện ra Hy Lạp, mà chắc chắn họ đã chú ý trong vòng ba đến bốn năm qua.”

Hoạt động khởi nghiệp ở Hy Lạp đang bắt đầu phát triển, nhưng liệu năm 2022 có tiếp tục xu hướng tăng? Hệ sinh thái đã đi được bao xa và nó sẽ hướng

đến đâu tiếp theo?

Đối với Kalavros-Gousiou thì động lực lớn nhất dẫn đến thành công của các công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp chính là sự gia tăng số lượng thoái vốn, từ đó, mang lại nhiều thông tin cho công chúng về đổi mới ở địa phương.

Theo báo cáo của Found.ation’s Startups ở Hy Lạp, hệ sinh thái khởi nghiệp của quốc gia này đã chứng kiến sáu lần bước ra trường quốc tế vào năm ngoái. Số lần xuất cảnh của Niometrics, một công ty phân tích mạng và startupLenses.io dự kiến sẽ vượt hơn 70 triệu euro mỗi lần.

Apostolos Apostolakis là đối tác của VentureFriends, VC tư nhân đầu tiên ở Hy Lạp, bắt đầu gây quỹ vào năm 2015. Ông đồng ý rằng hệ sinh thái đã có động lực sau khi các công ty khởi nghiệp thành công trên trường quốc tế. Là một doanh nhân, ông luôn cảm thấy rằng ở Hy Lạp các VC luôn thân thiện với các nhà sáng lập. Ông bày tỏ sự tin tưởng vào cơ hội của các công ty khởi nghiệp ở Hy Lạp”. “Những công ty đầu tiên bắt đầu từ Hy Lạp và thành công trên trường quốc tế là hoàn toàn khả thi, và là tiên phong cho các nhà sáng lập khác. Đó chính là

động lực để thuyết phục các nhà đầu tư và những người có cùng chí hướng để giúp đỡ các công ty khởi nghiệp".

Soonicorns and unicorns

Nói về những khoảnh khắc quan trọng, năm ngoái, Hy Lạp có công ty đầu tiên - edtech PeopleCert - đạt vị thế kỳ lân với mức định giá 1,1 tỷ Euro, mặc dù công ty này không nhận được đầu tư từ bên ngoài. Kalavros-Gousiou dự đoán sẽ có nhiều hơn vào năm 2022.

"Gần đây, định giá của fintech Hy Lạp Viva Wallet đã được nâng lên hơn 1,5 tỷ Euro sau khi JP Morgan mua lại 47% cổ phần của công ty. Điều này sẽ có ý nghĩa to lớn đối với hệ sinh thái fintech của Hy Lạp và sẽ khuyến khích nhiều doanh nghiệp địa phương hơn," Kalavros-Gousiou dự đoán.

Công ty khởi nghiệp bắt động sản Blueground, đạt giá trị 750 triệu Euro, là một soonicorn khác của Hy Lạp, hay còn gọi là Kỳ Lân đang được mong đợi.

Đầu tư đang đổ vào

Báo cáo khởi nghiệp của Foundation cho thấy đầu tư tăng hơn gấp ba lần từ khoảng 150 triệu Euro năm 2020 lên hơn 500 triệu Euro vào năm 2021. Báo cáo cũng cho thấy số lượng công ty khởi nghiệp nhận được vốn đầu tư tăng 30% - với tổng số vượt quá 70.

Công ty khởi nghiệp Hy Lạp được tài trợ nhiều nhất trong năm ngoái là nền tảng proptech

Blueground trị giá 154 triệu Euro, tiếp theo là Ví neobank Viva đã huy động được hơn 66 triệu Euro.

Tiền đầu tư mạo hiểm quốc tế - bao gồm cả gã khổng lồ Tencent của Trung Quốc - đang đổ vào Hy Lạp. Ví dụ, HDBI (Ngân hàng Đầu tư Phát triển Hy Lạp) hiện đang quản lý 1,5 tỷ Euro trong các nguồn đầu tư công.

Antigoni Lympelopoulou, giám đốc điều hành của HDBI cho biết: "Chúng tôi có thể cung cấp tới 80% nguồn vốn công thông qua chương trình AccelerateTT nhằm mục đích thúc đẩy hệ sinh thái khởi nghiệp ở Hy Lạp. Trên thực tế, sự ủng hộ của cộng đồng là rất quan trọng và cũng chính là động cơ để khởi động và phát triển".

Bộ Phát triển và Đầu tư cũng dự định chuyển 200 triệu Euro quỹ công ban đầu vào Hy Lạp, với hy vọng thu hẹp khoảng cách tài chính cho các công ty giai đoạn đầu chưa ra mắt.

Yannis Tsakiris, Thứ trưởng Bộ Đầu tư Hy Lạp cho biết: "Nguồn vốn công cùng với các quỹ châu Âu và vốn PE / VC đóng vai trò là chất men nuôi dưỡng sự quan tâm của các nhà đầu tư quốc tế và tạo ra hiệu ứng bánh đà trong khu vực. Những sáng kiến nhắm mục tiêu vào các công ty khởi nghiệp trong tất cả các giai đoạn - từ giai đoạn hình thành đến mở rộng quy mô."

Quỹ Đầu tư Châu Âu (EIF) cũng đóng một vai trò hết sức quan trọng trong hệ sinh thái VC địa phương của Hy Lạp và vào năm ngoái đã mở ra một chương trình đầu tư 500 triệu Euro để hỗ trợ các doanh nghiệp Hy Lạp.

David Dana, trưởng bộ phận đầu tư VC của EIF cho biết: "Các chương trình được tài trợ công vô cùng hữu ích để bắt đầu một cái mới cũng như thay đổi tư duy. Tuy nhiên, bây giờ không chỉ là đầu tư phát triển nữa, mà còn là đầu tư tài chính với mục tiêu tạo ra lợi nhuận, đó cũng là mục tiêu cuối cùng vì đây là cách chúng ta thu hút nhiều nhà đầu tư tư nhân hơn".

Các lĩnh vực đang phát triển

Theo báo cáo của Foundation, Khoa học Đời sống hiện là lĩnh vực phổ biến nhất trong hệ sinh thái khởi nghiệp của Hy Lạp. Maria Kokidou, trưởng bộ phận tiếp cận và nội dung của Found.ation, dự đoán những lĩnh vực này sẽ tiếp tục phát triển.

Bà cho biết: “Khoa học đời sống bao gồm công nghệ y tế, fintech và các lĩnh vực liên quan đến công nghệ nano, deeptech và dữ liệu lớn sẽ tiếp tục gia tăng trong vài năm tới. Các khoản đầu tư lớn từ các công ty quốc tế đang đổ vào Hy Lạp trong vài năm qua, chẳng hạn như Pfizer và Microsoft thành lập các trung tâm đổi mới và trung tâm dữ liệu.”

Trong khi Hy Lạp đang vật lộn với tình trạng “chảy máu chất xám” - khoảng 400.000 người đã di cư khỏi Hy Lạp kể từ năm 2010, 90% trong số đó có bằng cấp và 64% là thạc sĩ hoặc tiến sĩ - Kokidou cho biết chính phủ Hy Lạp đang tích cực làm việc để giảm thiểu tình trạng này.

Bà cho biết, Hy Lạp đang có một cộng đồng khoa học thực sự mạnh và vấn đề thực sự lớn là chảy máu chất xám. Đây là điều mà chính phủ đang

cố gắng đảo ngược thông qua việc khuyến khích đầu tư từ các công ty nước ngoài và thành lập các trung tâm đổi mới ở các thành phố khác nhau ở Hy Lạp để thu hút sự tham gia của các trường đại học, các học viện và tập đoàn”.

Lymperopoulou cho rằng, điều đó được đền đáp khi Hy Lạp đang chứng kiến nhân tài quay trở lại. Rất nhiều người Hy Lạp đã đi ra nước ngoài do cuộc khủng hoảng tài chính kéo dài hàng thập kỷ và họ đang dần trở lại. Đó là một bước ngoặt trong lịch sử gần đây của Hy Lạp và là cơ hội có một không hai. HDBI đang thực hiện nhiều vai trò vì lợi ích của hệ sinh thái quốc gia, một số lợi ích có thể nhìn thấy được và một số tiềm ẩn. Athens không thể so sánh được với London, Berlin hay Paris, vẫn còn rất nhiều khoảng cách. Hệ sinh thái của Hy Lạp vẫn còn non trẻ, nhưng chúng tôi lạc quan rằng vị trí của chúng tôi trên bản đồ sẽ ngày càng lớn hơn./.

Minh Phụng

(*TH sifted.eu, thefoundation.gr và startupmonitor.eu*)

CON ĐƯỜNG ĐỔI MỚI CỦA TRUNG QUỐC

Chúng ta có thể học được gì từ cách Bắc Kinh đầu tư vào công nghệ?

Trong nhiều thập kỷ, người Mỹ thường chế nhạo Trung Quốc là một quốc gia chuyên bắt chước không có khả năng sáng tạo, chứ chưa nói đến có khả năng đổi mới mang tính đột phá. Kiểu quản lý kế hoạch hóa tập trung được cho là hoàn toàn không phù hợp với những ý tưởng mới. Nhiều người tin rằng tiến bộ công nghệ nhanh chóng đòi hỏi kiểu tư duy không sợ hãi, “phá cách”.

Tuy nhiên, trong những năm qua, câu chuyện này đã thay đổi và mọi sự tự mãn về với ưu thế công nghệ của Mỹ đang dần tan biến. Các chuyên mục kinh doanh trên nhiều tờ báo uy tín trước đây chạy bài với quan điểm cho rằng Trung Quốc dường như không có khả năng đổi mới thì giờ đây nhường chỗ cho các bài xã luận cảnh báo rằng Trung Quốc

đã sẵn sàng vượt qua Mỹ ở các công nghệ chiến lược như trí tuệ nhân tạo và 5G. Các nhà hoạch định chính sách ở Washington, những người từ lâu đã phớt lờ lĩnh vực công nghệ cho Silicon Valley, hiện đang chạy đua để tìm cách tăng cường năng lực công nghệ của Mỹ và chống lại sự tiến bộ của Trung Quốc.

Những lý giải truyền thống cho sự trỗi dậy của Trung Quốc thường tập trung nhiều vào năng lực vi phạm tài sản trí tuệ của Trung Quốc. Mặc dù đúng là việc vi phạm này đã đóng một vai trò nào đó, cho phép các nhà sản xuất Trung Quốc bắt chước các sản phẩm cụ thể, nhưng quá là đơn giản nếu cho rằng chỉ riêng hành vi vi phạm tài sản trí tuệ đã đủ giải thích cho sự tiến bộ nhanh chóng của Trung Quốc. Trên thực tế, quan niệm sai lầm đó khiến các nhà hoạch định chính sách Mỹ tin rằng tất cả những

gì cần thiết để duy trì lợi thế công nghệ của Mỹ là cắt đứt khả năng tiếp cận của Trung Quốc với các công nghệ mới nổi. Nguồn gốc của sự thành công trong lĩnh vực công nghệ của Trung Quốc phức tạp hơn nhiều và việc xây dựng phản ứng chính sách hiệu quả của Mỹ đòi hỏi phải nắm chắc các công nghệ mới nổi và mức độ thấu cảm mang tính chủ quan - hiểu cách các nhà lãnh đạo Trung Quốc đầy tham vọng nhìn nhận sự đổi mới và phạm vi các công cụ có sẵn để khuyến khích nó.

Sự can thiệp của Nhà nước

Bất kỳ sự đổi mới sáng tạo nào của Trung Quốc đều là sản phẩm của tư duy sáng tạo của các nhà công nghệ giỏi và chăm chỉ. Ở cấp độ vi mô, những quy trình đổi mới này ở Trung Quốc giống như ở mọi nơi khác. Nhưng việc giải thích sự trỗi dậy công nghệ của Trung Quốc ở cấp độ vĩ mô đòi hỏi phải hiểu các bước mà chính phủ Trung Quốc đã thực hiện để khuyến khích sự phát triển của một trong những hệ sinh thái đổi mới năng động nhất thế giới.

Theo quan điểm của Trung Quốc, đổi mới sáng tạo không phải là một nỗ lực tế nhị hay bí ẩn mà chỉ những người đặc biệt mới có thể thực hiện được, và nó chắc chắn không phải là thứ cần phải được ngăn cách khỏi sự can thiệp của chính phủ. Thay vào đó, đổi mới được xem như một quá trình kinh tế và xã hội, một quá trình có thể được hướng dẫn và thúc đẩy với sự kết hợp phù hợp của các nguồn lực vật chất và cách giải quyết quan liêu. Mặc dù cách tiếp cận của Trung Quốc mâu thuẫn với những giả định sâu xa của Silicon Valley về sự cần thiết của thị trường tự do nhưng cách tiếp cận của Trung Quốc đã mang lại nhiều tiến bộ công nghệ và thành công thương mại hơn hầu hết các chuyên gia Mỹ cho rằng có thể. Ở Trung Quốc, quá trình đó bao gồm ba bước quan trọng.

Bước đầu tiên của quá trình đó, diễn ra từ năm 2000 đến năm 2010, là quá trình Trung Quốc tạo ra một thị trường bán bảo hộ rộng lớn. Việc nuôi

dưỡng một hệ sinh thái đổi mới non trẻ đòi hỏi các thị trường phải đủ sinh lợi để thúc đẩy sự cạnh tranh khốc liệt, nhưng nó cũng cần được bảo vệ ở một mức độ nào đó để các công ty khởi nghiệp lâu đời của Silicon Valley không tham gia và lôi kéo các công ty khởi nghiệp địa phương trước khi những công ty này “cắt cánh”. Trung Quốc đạt được sự cân bằng này bằng cách kết hợp nhiều thập kỷ tăng trưởng kinh tế chóng mặt với việc tạo ra Vạn lý trường thành trên mạng (Tường lửa), ngăn chặn quyền truy cập vào các nền tảng trực tuyến hàng đầu của nước ngoài như Facebook và Google. Triển vọng giành được thị trường nội địa khổng lồ của Trung Quốc đã thu hút các khoản vốn đầu tư khổng lồ từ nước ngoài và thúc đẩy sự cạnh tranh khốc liệt, nhưng Tường lửa cũng cho phép các công ty khởi nghiệp địa phương có cơ hội chiến đấu chống lại các đối thủ nước ngoài của họ.

Điều quan trọng là, Tường lửa không bao giờ là một tảng đá vững chắc. Trong hầu hết hai thập kỷ qua, Tường lửa luôn có một phần nào đó hơi “xốp”, giúp cách ly thị trường Trung Quốc khỏi sự cạnh tranh của nước ngoài nhưng không bao giờ cô lập hoàn toàn nó khỏi những ý tưởng mới. Google, Facebook và Twitter đã cạnh tranh ở Trung Quốc trong nhiều năm trước khi bị chặn.

Các nền tảng tiêu dùng ít nhạy cảm hơn về mặt chính trị như Airbnb, Uber, Amazon và LinkedIn chưa bao giờ bị chặn hoàn toàn; thay vào đó, chúng bị đánh bại bởi các công ty khởi nghiệp địa phương. Tính chất xốp của Tường lửa cho phép các doanh

Chẳng hạn, sáng kiến trí tuệ nhân tạo năm 2017 của chính phủ Trung Quốc đã đặt ra một mục tiêu đầy tham vọng: đưa Trung Quốc trở thành trung tâm AI ưu việt của thế giới vào năm 2030. Nhưng tác động lớn nhất của nó là làn sóng thử nghiệm và hoạt động trên suốt bộ máy hành chính và khu vực tư nhân của Trung Quốc. Các chủ tịch tỉnh/thành phố đã xây dựng các chương trình gia tốc startup AI mới, hấp dẫn ở các thành phố của họ. Các quan chức nông nghiệp đã tạo ra các chương trình thử nghiệm cho máy bay không người lái bón phân thông minh. Các bệnh viện công hợp tác với các trường đại học để tạo ra các viện nghiên cứu AI y tế. Và các đồn cảnh sát trên khắp đất nước đã chi rất nhiều tiền để mua công nghệ giám sát.

Xét về mặt cá thể, nhiều dự án trong số này có vẻ lãng phí đến mức nực cười. Các cơ sở ươm tạo khởi nghiệp ở các thị trấn vùng sâu, vùng xa thường trống không trong nhiều năm. Nhưng những nỗ lực phân tán này của chính phủ đã giúp thúc đẩy sự bùng nổ AI trong khu vực tư nhân, kích thích đầu tư mạo hiểm và hình thành công ty khởi nghiệp thậm chí nhiều hơn. Năm 2018, Trung Quốc chiếm gần

một nửa tổng nguồn huy động vốn toàn cầu cho các công ty khởi nghiệp AI, vượt qua Mỹ. Các quỹ này cho phép các công ty và nhà khoa học Trung Quốc thử nghiệm các sản phẩm, tính năng và cách tiếp cận mới, đồng thời tăng cường áp dụng AI trên toàn nền kinh tế.

Bằng cách xây dựng và bảo vệ thị trường của mình trong khi học hỏi từ các hệ sinh thái đổi mới toàn cầu, Trung Quốc cuối cùng đã tăng tốc phát triển các công nghệ quan trọng của riêng mình. Thành công đó không phải là kết quả của một kế hoạch tổng thể được thực hiện hoàn hảo nào đó. Thay vào đó, nó là sản phẩm việc lập kế hoạch thông minh, hoạt động chăm chỉ và một chút may mắn. Ban đầu, Trung Quốc đã xây dựng Tường lửa để bảo vệ môi trường thông tin được kiểm duyệt cao của mình và chỉ sau đó họ mới tính tới những lợi ích của đổi mới sáng tạo. Mặc dù các ý định của Trung Quốc mang tính hỗn hợp và đôi khi tự mâu thuẫn, nhưng kết quả cuối cùng của nó vượt quá mong đợi của hầu hết mọi người./.

Phương Anh

(Theo Foreign Affairs, 21/4/2022)